

Петріца Н.М.

АНТРОПОНІМІЯ СТАРОЧЕСЬКИХ ПИСЕМНИХ ПАМ'ЯТОК ДІЛОВОГО СТИЛЮ (НА МАТЕРІАЛІ ПАМ'ЯТКИ «LÍSTINY A ZÁPISY BĚLSKÉ O VĚCECH MĚSTSKÝCH I SEDLSKÝCH Z LET 1345– 1708»)

У статті досліджено склад та динаміка вживання складених власних особових назв у чеській актовій мові XIV-XVII ст. Статистичні дані розвідки засвідчили основні тенденції у розвитку старочеської антропонімії даного періоду: у XV ст. з'явилася тенденція до стійкого збільшення дволексемних антропонімів, а XVII ст. стало точкою відліку у напрямку до закріплення їх у мовленнєвій практиці чехів, та поступового становлення національної чеської антропонімоформули. Найбільш поширеною дволексемною моделлю іменування осіб з XVII ст. є особове ім'я + прізвище.

Ключові слова: антропонімія, складена власна особова назва, однолексемні антропоніми, багатолексемні антропоніми, антропонімоформула.

Попри розмаїття наукових досліджень з історичної ономастики (зокрема антропонімії) у чеському мовознавстві [Svoboda, Beneš, Pleskalová], доводиться констатувати відсутність спеціальних студій, присвячених зародженню та розвитку старочеських багатолексемних власних особових назв, не визначено хронологічних рамок у їхній еволюції. Навіть у межах слов'янської ономастики інтерес у цьому напрямку становлять всього кілька праць, що безпосередньо чи опосередковано торкаються питання діахронічного дослідження багатолексемних антропонімів [Пеньковський 1976, Пахомова 1984, 2000, Kaleta 1987, 1991] або ж містять спроби їх класифікації на прикладах певних слов'янських мов [Чичагов 1959, Зинин 1972, Худаш 1977]. Натомість питання періодизації старочеських антропонімоформул а також їхньої якісної та кількісної характеристики на кожному конкретному еволюційному етапі залишається відкритим.

Свою увагу ми звернули на документи адміністративно-юридичного характеру, позаяк вони чи не найточніше віддзеркалюють систему

ідентифікації осіб і є чи не єдиним свідченням реальних моделей найменувань людей у минулому.

Об'єктом нашого дослідження є старочеські багатолексемні власні особові назви XIV – поч. XVIII століть. Досліджуваною пам'яткою «*Listiny a zápisy Bělské o věsech městských i sedlských z let 1345-1708*» стала збірка актів та протоколів міста Б'еле та адміністративно прилеглих сіл. У статті ми спробуємо визначити найбільш уживані типи антропонімоформул даної пам'ятки, дати їм якісну, кількісну та хронологічну характеристику, прослідкувати динаміку їх поширення у межах певної адміністративно-територіальної одиниці протягом трьох з половиною століть.

Вчені стверджують, що еволюція правової системи, поряд з економічним розвитком, була одним з наймогутніших позамовних факторів впливу на формування національних антропонімосистем. Відомо, що у допрізвищевий період, у людини було кілька імен, і вибір одного з них був зумовлений мовленнєвим узусом. Однак при оформленні ранніх юридичних документів, в умовах відсутності офіційних норм іменування, гостро постає потреба якнайточнішої ідентифікації особи. Наприклад, досліджувані нами акти регулювали господарське та правове життя жителів округу (оформлення спадку, розподілу меж, дарчі грамоти) а, відтак, задля чіткої номінації особи і уникнення тезкоіменності, поряд з особовий іменем писарі фіксували «розрізнявальні назви» (термін М. Худаша), що їх мала людина [7, 40]. Підбір таких додаткових назв та, зрештою, і їх формулювання в актах не підлягали жодному нормуванню. Це могли бути гіпокористичні форми хресних імен, посесивні найменування за іменем батька, чоловіка, дружини, ремесла, вказівка на місце походження чи проживання. Й. Бенеш стверджував, що метою подібних прізвиськ в адміністративних документах вже була не насмішка чи означення особи для певного кола, вони слугували для важливого зв'язку із суспільством [9, с. 6].

Антропонімія пам'ятки у хронологічному зрізі.

Статистичні підрахунки свідчать, що протягом чотирьох століть кількість однолексемних антропонімів у даній пам'ятці стрімко зменшується. Більше того змінюється стилістичне навантаження цієї структурної групи. З кінця 15 століття однолексемний антропонім більше вживається у рамках повторної номінації особи, ніж з метою ідентифікації. Порівняймо: *...mezi Václavem Kúbelí z Mukařova...// o skutek, kterýž jest učinil tajž Václav...*[14, 1494, c.79](далі посилання на це видання в тексті статті подаються лише вказівкою дати фіксації оніма та сторінки в дужках), *Ondřej syn Vlkuov z Čiste kaupil státek.../ A nadepsaný Ondřej... zapisuje statek sobě a ženě své Žofce...*[1497, c. 80], *...Janem Šimonovým, synem nebožtíka Vávry...//...ten statek Janův nechce navraceti...*[1539, c.87], *Jakub přijmí Jakubec, syn nebožtíka Bartoně...// ...osvědčení Jakobovo v knihy tyto naše* [1539, c.87].

Трилексемні антропоніми протягом століть не зазнали суттєвих змін, залишаючись на позначці 10 – 15 відсотків. Що стосується дволексемних власних особових назв, то у записах 14-15 століть вони домінують, становлячи трохи більше половини усіх онімів. Однак у 17 столітті доводиться спостерігати різкий стрибок антропонімних двочленів — вони сягнули 80 відсоткової позначки, залишивши на периферії одно та трилексемні власні назви. Порівняймо динаміку у табл. №1.

Таблиця № 1. Динаміка поширення багатолексемних власних особових назв у діяхронії.

	14 ст.	15 ст.	16 ст.	17 ст.
Однолексемні антропоніми	37 %	28 %	22,5 %	4 %
Дволексемні антропоніми	54 %	58 %	60 %	81 %
Трилексемні антропоніми	9 %	14 %	17,5 %	15 %

Статистика дає можливість припустити, що для дволексемних іменувань 17 століття стало точкою відліку у напрямку до закріплення їх у мовленнєвій практиці чехів та поступового становлення національної чеської

антропонімоформули. Подібні думки висловлювали відомі чеські ономасти. Так Ф. Цуржін переконаний, що на формування чеських антропоніміїчних двочленів мала великий вплив німецька антропонімія, особливо у містах [13, 694]. Й. Бенеш, посилаючись на Гулаковського, стверджував, що іменування осіб «сучасного типу» поширюються у Чехії з 16 століття, а у 17 ст. їх вживання переходить у звичай [11, 12]. Історичні факти на користь існування цієї версії наводить В. Давідек: «Як тільки простолюдін мав справу з державними інститутами, величність усвідомлювала його цінність не лише господарську, але і моральну. Зокрема при стрімкому рості кількості населення, його прошарків та суспільних відносин, важливо було визначити особу та її найближчу родину» [11, 75]. Вирішальною межею у хронологічному плані, на думку дослідника, стала так звана тридцятилітня війна (1618-1648), після закінчення якої держава почала організовувати міські канцелярії, що піклувалися про територіальне закріплення підданих та й про тотожність (відповідність) осіб взагалі. В. Давідек стверджує, що після тридцятилітньої війни саме дволексемні антропоніми у вигляді особового імені та прізвищевої назви (останніх побільшало ще за часів гуситського руху) з 16 століття все частіше уживаються як родинні назви, а з 17 століття починають системно передаватися у спадок по чоловічій лінії [11, 76].

Розглянемо детальніше структурні типи дволексемних антропонімів.

1. Дволексемні антропоніми в актах представлені чотирма типами: ім'я + прізвище, ім'я + відтопонімне означення, ім'я + назва за професією та ім'я + посесивний компонент. Варто згадати, що у пам'ятках 13-14 століть включно перші два типи онімів займали домінуючі позиції [5, 282-283], слабше представлений четвертий тип, а третій — взагалі відсутній.

Порівняймо, як змінювалася питома вага дволексемних антропонімів у хронологічному зрізі (таблиця № 2).

Таблиця № 2.

	14 ст.	15 ст.	16 ст.	17 ст.
--	--------	--------	--------	--------

Ім'я + прізвище	30%	26,5%	28 %	85 %
Ім'я + назва за професією	21%	23,5%	35 %	6%
Ім'я + відтопонімне означення	41 %	39 %	29 %	8 %
Ім'я + посесивний компонент	8%	11 %	8 %	1 %

У 17 столітті питома вага першої структурної групи різко сягнула позначки 85 %. На користь даної статистики промовляє, зокрема, теза Я. Свободи про те, що з усіх відомих допрізвищевих назв саме прізвища органічно трансформувалися в усі типи сучасних чеських прізвищ [15, 22].

Розглянемо детальніше кожен структурний тип.

1. Особове ім'я + прізвище — чисельна група онімів, що характеризувалася квантитативною стабільністю протягом кількох століть (їх питома вага коливалась в межах 30 %). Ця формула існувала у двох варіантах: з компонентом *dictus*: *Maczko dictum Cladiwa* [1345, 1], *Jessek dictus Bradacz* [1360,4], *Haylano dicto Plach* [1364, 5], *Hannusio dicto Ways* [1364,5], *Mikess dictus Lichva* [1370, 7], *Wankone dicto Sudalkone* [1376, 9], *Hannuss dictus Keserynk* [1377, 9], *Hannus dictus Ruot* [1378, 10], *Mikess dictus Bochnecz* [1378, 10], *Pecha dictus Chvalik* [1379, 11], *Symon dictus Mlly* [1379, 11], *Johannes dictus Cruz* [1417, 32], *Paulus dictus Brzezka* [1417, 32], *Bartolomei dicti Baress* [1418, 32], та без нього: *Hynko Berca* [1348, 2], *Bartošek Mikulaš* [1351, 4], *Hannus Roth* [1360,4], *Mikulaš Kopač* [1370, 7], *Stojslav Koza* [1370, 7], *Jan Roth* [1372, 8], *Macek Mudry* [1374, 8], *Pessik Kopač* [1374, 8], *Pešek Svazal* [1376, 10], *Janda Daves* [1379, 11], *Petr Vacek* [1380, 13], *Barner Marek* [1396, 20]. Якщо, наприклад, у 14 столітті формула особове ім'я + прізвище ще містила слова *dictus* / *řečený*, то у моделях 16 століття цей додатковий компонент відсутній взагалі (див. таблицю № 3).

Таблиця № 3.

	14	15	16 +17
з компонентом <i>dictus</i>	42 %	19 %	—

Без dictus	58 %	81%	100%
------------	------	-----	------

Таким чином, синтаксично вільні словосполучення типу ім'я + dictus + прізвище (також існували в інверсійному варіанті) з 15 століття поступово трансформуються у стійкі словосполучення ім'я + допрізвищева назва (без інверсії): *Jan Čeněk* [1539, 87], *Jiřík Fukau* [1511, 86], *Jan Bareš* [1514, 86], *Mikulaš Paul* [1514, 86], *Pavel Voček* [1514, 86], *Jan Leva* [1506, 85], *Matouš Spička* [1501 81], *Jan Zednik* [1513, 86], *Jan Strach* [1501, 81], *Ondraček Pižlík* [1502, 83], *Duchek Wlachý* [1502, 83], *Mikulaš Slama* [1501, 81], *Lukeš Jan* [1695. 131], *Baltazar Jeník* [1687, 127], *Hloukal Jan* [1680, 107], *Hlousal Jiří* [1610, 97], *Jan Janda* [1680, 107], *Jiří Šimek* [1680, 106].

Часто модель ім'я + прізвище доповнювалася ще одним компонентом — відтопонімним означенням або назвою за професією, трансформуючись таким чином у трилексемні антропніми типу ім'я + прізвище + відтопонімне означення (40,5 %) та ім'я + прізвище + назва за професією (5 %): *Gallus dictus Lekarz de Chotietow* [1374, 8], *Mikess dictus Buben de Chozetow* [1406, 24], *Beneš Žak ze Sudomiře* [1418, 35], *Jan Sadlo ze Smilkowa* [1418, 36], *Mikulaš Mraz s Sudomiře* [1460, 64], *Jan Vlkoš ve Žďaře* [1466, 73], *Jan Hurtik z Luk* [1494, 79,] *Peter Procko z Kolomut* [1504, 85], *Beneš Kulhavý z Katušic* [1506, 85], *Jiří Král osepnik* [1680, 107].

Одиничними є фіксації моделей ім'я + два прізвища (*Andreas Passek dictus Swazal* [1377, 9], *Václav Setil jinak Celný* [1610, 95]).

2) Особове ім'я + назва за професією. Подібні іменування становлять 20 % від усієї кількості дволексемних антропонімів: *Jan czesszerz (česír)* [1429, 47], *Janek olejník* [1466, 6], *Šimon provazník* [1429. 47], *Kříž vožataj* [1437, 49], *Mauricius faber* [1436, 48], *Kúba švec* [1445, 55], *Šavlata švec* [1448, 58], *Mathějek kramář* [1448, 58], *Urbanek kovář* [1448, 58], *Antoš sladovník* [1448, 59], *Kříž kovář* [1473, 72], *Duchek řezník* [1484, 74], *Dušta řezník* [1488, 76], *Jacub bečvář* [1487, 76], *Lexa řezník* [1484, 74], *Mikuláš řezník* [1477, 73], *Jakub koňel* [1475, 73], *Váněk písař* [1455, 61], *Petr sladovník* [1496, 79], *Bartoš*

pisář [1494, 79], Vít řezník [1494,78], Velek pekář [1494, 79], Vlach súkenník [1487, 76], Beneš švec [1493, 78], Benek súkenník [1493, 78].

Іноді ця модель іменування ускладнювалася третім компонентом — відтопонімним означенням субстантивного типу. Таким чином утворювався антропонімний тричлен *особове ім'я + назва за професією + відтопонімне означення* (10%): *Nyczkone giudice de Provodin [1376, 9], Pessyk judex de Byela [1376, 9], Maczko thrabernator de Katusycz [1382, 12], Koubek švec z Besedic [1429, 55], Mařik hájny z Čisté [1447,57], Jaroš střelec z Prahy [1466, 71], Kříž rychrař z Oken [1466, 73], Váněk rychrař z Divinz [1494, 79], Jakub kloboučník z Hradiště [1543, 88].*

3) Формула особове ім'я + відтопонімне означення традиційно представлена у двох морфологічних варіантах — субстантивному та ад'єктивному.

а) *Особове ім'я + прийменник de/z + топонім*: *Welkonis de Chotietow [1363, 5], Janonis de Bezdyez [1362, 4], Adam de Kluk [1387, 13], Domine Kaczczze de Mssen [1379, 11], Johannes de Hodkowicz [1387, 13], Cuness de Sodomirz [1378, 10], Sobiehrdlo de Drzewczycz [1376, 9], Chwalik de Mssen [1379, 11], Marcus de Sodomirz [1388, 14], Markleta de Bukowen [1380, 11], Johanni et Nikolao de Pluzna [1391, 15], Rzehak z Pluzne [1394, 16], Walossone de Sodomirz [1398, 21], Jan z Janovic [1502, 82], Mařka z Vratné [1504,82], Václav z Daubravice [1501, 81], Zíga z Chotietova [1539, 88], Tobiaš z Harašova [1543,88], z Březovic Paclik [1507, 86], Štěpan z Dohalic [1504, 85], Jelen z Přepřd [1504, 85], Giera z Čisté [1511, 86], Štěpan z Čisté [1511, 86];*

б) *ім'я + відтопонімний прикметник з суфіксом -ský*: *Hanuš Pavlovský [1350, 4], Mikulaš Všelyský [1392, 16], Mikulaš Tachovský 1380, 12, Jan Holanský [1539, 87], Hereš Vesecký [1502, 83], kněz Bartoloměj Němčanský [1600, 96], Jan Preloucký [1632, 98], David Příbenický [1618, 97], Pavel Všehradský [1695, 131], Berounský Jan [1610, 95], Březovský Adam [1678, 106], Thomaš Chyšský [1616, 97].*

Нерідко людина була носієм двох таких відтопонімних іменувань, найчастіше їх мали представники шляхти. Одна назва, як правило, вказувала

на місце походження особи (а, відтак, і на приналежність до відомого роду) , інша — на місце проживання, маєток. Питома вага іменувань з двома топонімами у своєму складі становить 9 % серед усіх трилексемних антропонімів. Поєднувались, як правило, два топоніми з прийменниками *de / z, (seděním) na*: *Bohuslav z Cinvaldu na Dražicich [1485, 75], Václav z Tuboz na Čejeticich [1485, 75], pan Jan z Janovic a z Petršpurka [1504, 84], Tobiáš z Harašova na Houšce [1543, 88], Eliška z Dube a z Lipého [1600, 94], Jan z Dubé a z Lipého [1695,130]*; відтопонімний прикметник + топонім: *pan Jan Ceteňský z Cetně [1504,85], Peter Radimovský z Paluze [1543, 88], pan Jan a pan Ctibor z Cimburku a z Tovačova [1485, 75] // pánuov Tovačovských z Cimburku [1504, 83]*; рідше два морфологічні варіанти одного топоніма: *Mikulaš Mnětický ze Mnětic [1543, 88], pan Jan Prostěborský z Prostiboře [1543, 88]*.

4) Формула особове ім'я + посесивна назва. Основними типами словотворчих формантів, що у минулому служили для означення родини та родинної приналежності, на думку Ф. Цуржіна є суфікси *-ovic, -ův*, рідше *-ého, -ých, -ý* [12, 61]. У досліджуваних актах Б'єльських посесивна назва реалізована переважно у формі ад'єктивного патроніма (іноді посесивної назви за іншим родичем) на *-ův, -ová*: *Gyndra Obrubaconis [1372, 8], Budikuov Jan [1402, 24], Johannes filius Budikonis cum Dorothea [1402, 24], Holubuov Matěj [1402, 24], Březkův Pavlík [1429, 56] / Pavlík syn Březkuov [1429, 56], Havel a Jana sirotci nebožce Jankovi [1464, 66], sirotek nebožce Vackov jmenem Valenta [1447, 57], Jakub Lukšow syn [1469, 70], Pavel Špičkuov [1490, 77], Havel Klichov [1492, 78], Beneš Klichův [1493, 78], Jaroš Prussuov [1493, 78], Vit Mutuov [1494, 79], Prušuov Jaroš [1501, 79], Petr Vojkuov syn [1506, 85], Hrochův Matouš [1511, 86], Jan Baršuov [1515, 87], Jan Šimonuov [1539, 87], Macha vidua Kuchtonis [1412, 26], Babincová Jana [1429, 53], Kladivová Dorota [1418, 36], Marusska filia Quiechonis (Kvěchová)[1372,8], Macha vidua Kuchtonis [1412, 26], Dorothee dicte Kladywowe [1418, 36], Hlivicová Mařka [1429, 47], Kačka Zubková [1445, 55], Bačková Duora [1455, 64], Magdalena soror Viti Consselikonis [1420, 45], pani Eliška Berková [1600, 94]*; рідше присвійної

назви субстантивного типу *Henzl filius Lechnari* [1372, 8], *Hannussio et Martino fratribus olym Mathie filiis* [1392, 16], *Petra olym Adalberti de Kluk vivua* [1418, 37], *Osanna manželka Nikla pekáře* [1418, 44], *Jane dceři téhož Zígy* [1484, 75], *syn Marety Ojtěch* [1453, 60], *Johanni filio Byethie* [1381, 12], *Mathie patris Hliwicze* [1413, 31], *Mařka macecha Matěje* [1461, 64], *Matuš sestřenec pana Prokopa z Dražic* [1488, 77], *Jana bratrana pani Barbory* [1488, 77].

Решта присвійних формантів, описаних Ф. Цуржіном, у досліджуваній пам'ятці є малопродуктивними, наприклад, суфікси –in: *Petr otec Mařčin* [1443, 53], *Vitek Maczetin* [1475, 73], *Denczyn Ferdynand* [1695, 131]; –ový: *Matějem synem Strnadovy* [1461, 64], *Beneš Klichovy i Klichov* [1493, 78]; –ý / á: *Van'a vdova Rabuska* [1507, 86] i *Van'a Rabuska* [1507, 86], *Anka contoralis Wrchovwateho / Anka Vrchovata* [1419, 38]. А формант –ovic — непродуктивний. Ф. Цуржін переконаний, що функціонування певних присвійних формантів закріплене за конкретною епохою суспільного розвитку. Так типи на –ovic (а це застигли форми родового відмінку множини) вказували на приналежність до родини, тому задовольняли потреби родоплемінного ладу. А типи на –ův (форми однини) позначали відношення до особистості, до окремої людини, тому були більш прийнятні для суспільства феодального, з розвиненим правом приватної власності [12, 60–61]. Історики стверджують, що у 13 ст. чеське королівство зазнало вагомих структурних змін господарського та правового характеру, у результаті яких суспільство втрачало риси раннього середньовіччя і перетворювалося у суспільство «західного типу» [10, 84]. Можливо, саме тому з 14 ст. згасає продуктивність моделі на –ovic, натомість починають активно функціонувати моделі на –ův, з 15ст. з'являються типи на –ého, з 16 ст. — на –ovo [12, 61].

Дана модель іменування могла бути поширена вказівкою на місце перебування чи походження людини. У такий спосіб утворювався антропонім особове ім'я + посесивний компонент + відтопонімне означення

(34,5%). Присвійний компонент у даних антропонімах фіксується переважно у вигляді прикметника на *-ŭv, ová* (80%): *Luxa filie Janonis de Bezdiez* [1351,4], *Trojani Maceta de Sudomerz* [1381,13], *Konšeliková Magdalena z Besedic* [1418, 45], *Kaczka filie Maczonis quondam de Wraten* [1419, 38], *Mařik z Březovic syn Jakubov* [1465, 68], *Matěj z Vratna syn Strnadů* [1464, 65]/ *Matěj Strnadov syn z Včratna* [1461,64], або посесивної назви субстантивного типу (19) %: *Johannes natus Michaelis de Sudomirz* [1396, 19], *Jana Divisij filia de Sudomirz* [1396, 16], *Petrus civis de Biela natus Adalberti* [1411, 26], *Margareta de Sudomirz contoralis Hawe* [1430, 47], *Jana dcera téhož Zigy kteráž jest v Praze* [1484, 75]. Одинична випадок становить фіксація імені та двох посесивних назв: *Janem Šimonovým, synem nebožtíka Vavry* [1539, 87].

Отже, дослідження старочеських актів 14-поч. 18 ст. показало, що антропонімія цього періоду становить собою складне утворення, основу якого складають дволексемні власні особові назви. Такі складені імена протягом 3-х століть зберігали тенденцію до стійкого збільшення, а з 17 ст. — превалюють із значним відривом над антропоніміями одно та тричленами. Усі багатолексемні антропоніми даної пам'ятки характеризуються різноманітністю у засобах лексичного вираження і багатством структурних компонентів. Антропонімоформули, у складі яких є прізвисько та відтопонімне означення, характеризуються наскрізністю вживання упродовж досліджуваних нами століть.

Список літератури

1. Зинин, С.: Введение в русскую антропонию, Ташкент 1972.
2. Медвідь-Пахомова, С.М.: Еволюція антропонімічних формул у слов'янських мовах, Ужгород 1999.
3. Пеньковский, А.: Русские личные именованія, построенные по двухкомпонентной модели «имя + отчество» In: Ономастика и норма, Москва 1976, с. 79-107.

4. Петрица, Н.: Старочеська антропонімія в діахронії (на матеріалі хроніки Даліміла). In: Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Випуск 354-355, Слов'янська філологія, Чернівці 2007, с. 206-210.
5. Петрица, Н.: Способи ідентифікації особи у старочеських хроніках 14-15 століття. In: Studia slovakistica. Випуск 8: Ювілей, Ужгород 2008, с. 277-285.
6. Худаш, М.Л.: З історії формування і становлення українських прізвищ In: Мовознавство, 1969, № 2, с. 37-46.
7. Худаш, М.Л.: З історії української антропонімії, Київ 1977.
8. Чичагов, В.К.: Из истории русских имён, отчеств и фа милий, Москва 1959.
9. Beneš, J.: O českých příjmeních, Praha 1962.
10. Dějiny zemí Koruny české. Svázek I, Praha 1997.
11. Davídek, V.: Přehled vývoje českých příjmení. In: Davídek, V., Doskočil, K., Svoboda, J. Česká jména osobní a rodová, Praha 1941, s. 70-108.
12. Cuřin F.: Historický vývoj označování rodiny a rodinné příslušnosti v českých nářečích, Praha 1964.
13. Cuřin, F. Jména vestičanů v 15. století. In: Zpravodaj místopisné komise ČSAV. Číslo 5. Ročník X, 1969, s. 692-695.
14. Lístiny a zápisy Bělské o věcech městských i sedlských z let 1345-1708. Z archivu města Bělé pod Bezdězem. Vydal Jozef Kaloušek, Praha 1889.
15. Svoboda, J.: Přehled českých osobních jmen s hlediska jazykového. In: Davídek, V., Doskočil, K., Svoboda, J. Česká jména osobní a rodová, Praha 1941, s. 13-48.

АНОТАЦІЯ

Наталья Петрица

АНТРОПОНИМИЯ ДРЕВНЕЧЕШСКИХ ПИСЬМЕННЫХ ПАМЯТНИКОВ ДЕЛОВОГО СТИЛЯ (НА МАТЕРИАЛЕ «LÍSTINY A

ZÁPISY BĚLSKÉ O VĚCECH MĚSTSKÝCH I SEDLSKÝCH Z LET 1345–1708»)

В статье исследуется состав и динамика употребления составных личных именований в чешском актовом языке XVI-XVII веков. Статистические данные исследования показали основные тенденции в развитии чешской антропонимии этого периода: в XV в. появилась тенденция к увеличению количества двухлексемных антропонимов, а XVII в. было точкой отсчёта у направлении к ихнему закреплению в языковой практике чехов и постепенного становления национальной чешской антропонимной формулы. Наиболее распространённой двухлексемной моделью именования личности от XVII в. является личное имя + прозвище.

Ключові слова: антропонимия, составные личные именования, однолексемные антропонимы, многолексемные антропонимы, антропонимная формула.

RESUME

The present research deals with the contents and dynamics of the use of personal names in old Czech documents in 14-17th centuries. On the basis of statistical analysis we have defined the main trends in the development of old Czech antroponymy of that period. In the 15 centuries there appeared the tendency to constant enlargement of two-lexem antroponyms. The 17th cent. became the countdown of their steady formation in speech. Later on they became the basis of the Czech antroponymical formula. Since 17th cent. The most widespread two-lexem model of naming people is has been the formula personal name + nickname.

Key words: anthroponomy, compound personal names, onelexem and multilexem antroponims, antroponymical formulas